

“МОНГОЛ СУДЛАЛ” ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ СЭТГҮҮЛ

Ерөнхий редактор

Түмэн-Очирэн Эрдэнэ-Очир (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Тусгай дугаарын редактор

Оюунч (*БНХАУ-ын Өвөр Монголын Их Сургууль*)

Цэвээндоржийн Батдорж (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Пэн Даруухан (*БНХАУ-ын Өвөр Монголын Их Сургууль*)

Редакцын зөвлөл

Далайн Заяабаатар (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Тогтохын Отгонтуул (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Бямбасүрэнгийн Хишигсүх (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Очиртогоогийн Шинэбаяр (*Монгол Улсын Шинжлэх Ухааны Академи, ХЗХ*)

Гүррагчаагийн Цэцэгдарь (*Монгол Улсын Боловсролын Их Сургууль*)

Эдвард Ваяда (*АНУ-ын Баруун Вашингтоны Их Сургууль*)

Вероника Капишовска (*БНЧУ-ын Карлын Их Сургууль*)

Хабтагаева Баярма (*Итали Улсын Неаполийн Дорно дахин судлалын Их Сургууль*)

Ракош Атилла (*Унгар Улсын Өтвөши Лорандын нэрэмжист Их Сургууль*)

Цүлтээмийн Уранчимэг (*АНУ-ын Индиана их сургуулийн Херрон урлаг, дизайны сургууль*)

Соловьева Алевтина (*Эстони Улсын Тартугийн Их Сургууль*)

Мария Петрова (*ОХУ-ын Санкт-Петербургийн Улсын Их Сургууль*)

Давхарбаяр (*БНХАУ-ын Өвөр Монголын Их Сургууль*)

Мянгад Эрдэмт (*БНХАУ-ын Бээжингийн Төвийн Үндэстний Их Сургууль*)

Ясухиро Ямакоши (*Япон Улсын Токиогийн Гадаад Судлалын Их Сургууль*)

Редакцын хяналтын зөвлөл

Ганбатын Баттогтох (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Сангидоржийн Батхишиг (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Хэрэйджин Д.Бүргэд (*БНХАУ-ын Нийгмийн Шинжлэх Ухааны Академи*)

Жавзандуламын Ганбаатар (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Оюунхандын Дэмчигмаа (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Мөнх-Эрдэнийн Жавхлан (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Бадмааванчины Мөнгөнцэцэг (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Энхтөрийн Мөнх-Учрал (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Намсрайн Мөнхцэцэг (*Монгол Улсын Шинжлэх Ухааны Академи, ХЗХ*)

Павел Рыкин (*ОХУ-ын ШУА-ийн Хэл шинжлэлийн хүрээлэн*)

Пак Сангчул (*БНСУ-ын Сөүлийн Үндэсний Их Сургууль*)

Мягмарсүрэнгийн Ууганбаяр (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

Техник редактор

Лугаагийн Халиун (*Монгол Улсын Их Сургууль*)

EDITORIAL TEAM

Editor in Chief

Erdene-Ochir Tumen-Ochir (*National University of Mongolia*)

Editors of the Special Issue

Wu Yingzhe (*Inner Mongolia University, People's Republic of China*)

Batdorj Tseveendorj (*National University of Mongolia*)

Peng Daruhan (*Inner Mongolia University, People's Republic of China*)

Editorial Board

Zayabaatar Dalai (*National University of Mongolia*)

Otgontuul Togtokh (*National University of Mongolia*)

Khisigsukh Byambasuren (*National University of Mongolia*)

Shinebayar Ochirtogoo (*Mongolian Academy of Sciences*)

Tsetsegdari Gurragchaa (*Mongolian National University of Education*)

Alevtina Solovyeva (*University of Tartu, Estonia*)

Bayarma Khabtagaeva (*University of Naples L'Orientale, Italy*)

Dahubaiyila (*Inner Mongolia University, People's Republic of China*)

Edward Vajda (*Western Washington University, USA*)

Erdemu Minggad (*Minzu University of China, People's Republic of China*)

Maria P. Petrova (*Saint-Petersburg State University, Russian Federation*)

Rákos Attila (*Eötvös Loránd University, Hungary*)

Uranchimeg Tsultem, (*Indiana University, USA*)

Veronika Kapišovská (*Charles University, Czech Republic*)

Yasuhiro Yamakoshi (*Tokyo University of Foreign Studies, Japan*)

Advisory Committee

Battogtokh Ganbat (*National University of Mongolia*)

Batkhisig Sangidorj (*National University of Mongolia*)

Kereidjin.D.Bürgüd (*Chinese Academy of Social Sciences, People's Republic of China*)

Ganbaatar Javzandulam (*National University of Mongolia*)

Demchigmaa Oyunkhand (*National University of Mongolia*)

Javkhlan Munkh-Erdene (*National University of Mongolia*)

Munguntsetseg Badmaavanchin (*National University of Mongolia*)

Munkh-Uchral Enkhtur (*National University of Mongolia*)

Munkhtsetseg Namsrai (*Mongolian Academy of Sciences*)

Pavel Rykin (*Russian Academy of Sciences, Russian Federation*)

Sangchul Park (*Seoul National University, Republic of Korea*)

Uuganbayar Myagmarsuren (*National University of Mongolia*)

Technical editor

Khaliun Lugaa (*National University of Mongolia*)

“Монгол судлал” эрдэм шинжилгээний сэтгүүл

(Хэл шинжлэл, утга зохиол, урлаг судлалын эрдэм шинжилгээний цуврал)

Монгол Улсын Их Сургуулийн Монгол хэл, хэл шинжлэлийн тэнхим “Монгол судлал” эрдэм шинжилгээний цуврал сэтгүүлийг хэвлэмэл, цахим хувилбараар хэвлэн нийтлэх бөгөөд 2025 оноос эхлэн жилд 1 үндсэн дугаар, 1 тусгай дугаар эрхлэн хэвлүүлэхээр боллоо.

Тус сэтгүүлийн үндсэн дугаарт хэвлэн нийтлэлийн шаардлагад бүрэн нийцсэн, монгол хэл бичиг, хэл шинжлэл, монголын уран зохиол, урлаг судлалын чиглэл болон түүнд холбогдох салбар дундын судалгааны монгол хэл, эсвэл англи хэлээр бичиж ирүүлсэн эрдэм шинжилгээний өгүүлэл, эрдэм шинжилгээний шүүмж, орчуулгыг 2 мэргэжлийн хянан магадлагчийн үнэлгээгээр тэнцсэн тохиолдолд хэвлэн нийтэлнэ. Үүнд:

1. Хэл шинжлэл
 - a. Ерөнхий ба онолын хэл шинжлэл
 - b. Хэрэглээний хэл шинжлэл
 - c. Монгол төрөл хэлнүүд, түрэг, манж, тунгус, солонгос, япон зэрэг алтай хэлний түүхэн харьцуулсан хэл шинжлэл, алтай хэл шинжлэл
 - d. Орчин цагийн хэл шинжлэлийн онол, арга зүйн үүднээс монгол хэлний үзэгдэл баримтыг төрөл бус хэлний үзэгдэл баримттай зэрэгцүүлсэн судалгааг мөн хамруулна.
 - e. Монгол сурвалж бичиг судлал
2. Монголын уран зохиол судлал
 - a. Аман зохиол
 - b. Эртний уран зохиол
 - c. Орчин үеийн уран зохиол
 - d. Харьцуулсан уран зохиол
3. Урлаг судлал
 - a. Хөгжим судлал
 - b. Дүрслэх урлаг судлал

Тусгай дугаар тус бүрийг монгол хэл бичиг, хэл шинжлэл, Монголын уран зохиол, урлаг судлалын аль нэг чиглэлээр сэдэвчилж, тухайн сэдвийн хүрээнд хамаарах эрдэм шинжилгээний шинэ үр дүнгээр бэлтгэн нийтлэх болно. Ингэхдээ тухайн судалгааны чиглэлийн үүсэж хөгжсөн түүхэн нөхцөл, өнөөгийн байдал, цаашдын хандлага зэргийг харгалзан монгол хэл, англи хэл, орос хэл, франц хэл, герман хэл, япон хэл, хятад хэл зэрэг монгол судлалын судалгааны хүрээнд өргөн хэрэглэгддэг хэлээр бичиж ирүүлсэн эрдэм шинжилгээний өгүүлэл, эрдэм шинжилгээний шүүмж, орчуулгыг 2 мэргэжлийн хянан магадлагчийн үнэлгээгээр тэнцсэн тохиолдолд хэвлэн нийтэлнэ.

“Монгол судлал” эрдэм шинжилгээний цуврал сэтгүүлийн энэхүү тусгай дугаарыг хятан хэл бичиг судлал үүсэж хөгжсөний 100 жилийн ойд зориулан хэвлүүлж байна. 1922 онд Өвөр Монголын Зуу-Уд аймгийн Баарин баруун хошууны Цагаан суваргаас зүүн хойш Ваарын манхан дахь Ляо улсын хааны булашнаас үл мэдэгдэх бичиг үсэг бүхий хөшөө чулуу олдож, энэ талаар дуулсан Бельгийн номлогч Л.Кервин (L.Kervyn) газар дээр нь яаравчлан хүрч сурвалжилж, 1923 оны “Бээжингийн католик мэдээ” (Le Bulletin Catholique de Pekin) сэтгүүлд анх мэдээлсэн хэдий боловч хятан хэл бичгийн судлалд холбогдох анхны эрдэм шинжилгээний өгүүллийг Тоору Ханэда (Toru Haneda) 1925 онд нийтлүүлсэн билээ. Тиймээс бид 2025 оныг хятан хэл бичиг судлал үүссэний 100 жилийн ой гэж үзэж, Өвөр Монголын Их Сургуулийн Монгол судлалын дээд сургууль, Монгол Улсын Их Сургуулийн Монгол хэл, хэл шинжлэлийн тэнхимийн хамтын ажиллагааны хүрээнд, тус сургуулийн эрдэмтэн судлаачдын шинээр бүтээн туурвисан 17 өгүүллийг энэхүү дугаарт багтаав. Хятан хэл бичиг судлалын үе үеийн судалгааны үр дүн нь монголчуудын бичиг үсгийн түүх, монгол хэлний түүх, түүхэн хэл зүй, төрөл хэл, эх бичгийн судалгааг шинэ агуулгаар баяжуулсаар ирсэн бөгөөд энэхүү дугаарт нийтлэгдсэн өгүүллүүд нь тус бие даасан судалгааны чиглэлийн хөгжил, чиг хандлагыг илтгэх болно.

Энэхүү сэтгүүлд хэвлэж буй бүтээлүүдийн бичлэг хэлбэрийг жигдлэх, цаашид цахим хувилбараар түгээх зэрэгт хялбар байлагах үүднээс судлаач Та бүхэн бүтээл ирүүлэхдээ хэвлэн нийтлэлийн шаардлагыг чанд баримтална уу! Мөн “Монгол судлал” сэтгүүлийн талаарх санал хүсэлт, зөвлөгөөг сэтгүүлийн хаягаар ирүүлээрэй.

Редакцын зөвлөл

Монгол судлал. МУИС-ийн Эрдэм шинжилгээний бичиг. XLIX(622) боть. Эрхэлсэн Т.Эрдэнэ-Очир, Оюунч, Ц.Батдорж, Пэн Даруухан. Уб., 2025, 236 х. Соёмбо принтинг ХХК.

ISSN 1997-1826 (хэвлэмэл)
E-ISSN: 3079-8965 (цахим)
DOI: <https://doi.org/10.22353/ms202549>

Монгол Улс
Улаанбаатар-46/727
Монгол Улсын Их Сургууль
Шинжлэх ухааны сургууль
Монгол хэл, хэл шинжлэлийн тэнхим
© МУИС Шинжлэх ухааны сургууль, Монгол хэл, хэл шинжлэлийн тэнхим
2025

MONGOL SUDLAL (*Journal of Mongolian Studies*) is an interdisciplinary, peer-reviewed, open-access journal published by the Department of Mongolian Language and Linguistics, School of Arts and Sciences, National University of Mongolia. Indexed in the CrossRef academic database, the journal publishes scholarly articles, research notes, book reviews, and translations of academic works into Mongolian from other languages. Submissions are accepted in Mongolian and English, with a primary focus on linguistics, philology, literature, and art studies, and a particular emphasis on Mongolian Studies.

Founded in 1946, *Mongol Sudlal* has long served as a prominent, internationally recognized platform for advancing scholarly knowledge, fostering academic collaboration, and encouraging interdisciplinary research in the field of Mongolian Studies.

In recent years, the journal has been issued in both print and electronic formats. Starting in 2025, in addition to the regular **main volume**, the editorial board has decided to publish a **special issue** when there is a compelling reason—such as an important academic anniversary or a notable development in the field.

The **main volume** will feature scholarly articles, critical reviews, and translations in Mongolian or English on topics related to the Mongolian language and linguistics, Mongolian literature, art studies, and related interdisciplinary research. All submissions must adhere to the journal's publication standards and undergo a double-blind peer review by two independent experts. The scope includes, but is not limited to:

1. Linguistics

- a. General and theoretical linguistics
- b. Applied linguistics
- c. Historical-comparative studies of Mongolic, Turkic, Manchu, Tungusic, Korean, and Japanese languages, as well as Altaic linguistics
- d. Comparative studies of Mongolian language phenomena in relation to non-Mongolic languages using modern linguistic theory and methodology
- e. Mongolian literary linguistics

2. Mongolian Literary Studies

- a. Oral literature
- b. Ancient literature
- c. Modern literature
- d. Comparative literature

3. Art Studies

- a. Musicology
- b. Visual arts

The **special issues** will focus on a selected theme within the above fields, presenting original research, reviews, and translations in the widely used languages of Mongolian Studies—Mongolian, English, Russian, French, German, Japanese, or Chinese. Each special issue will examine the historical development, current state, and future trends of the chosen topic, with all submissions reviewed by two qualified experts.

The **2025 special issue** commemorates the 100th anniversary of Khitan script studies. In 1922, a stone tablet bearing an unknown script was discovered in the tomb of a Liao king at Vaar Dune, northeast of Tsagaan Suvarga, Baarin West District, Zuu-Ud Province, Inner Mongolia. Belgian missionary L. Kervyn visited the site and reported the discovery in the 1923 issue of *Le Bulletin Catholique de Pékin*. The first scientific article on the Khitan script, however, was published by Toru Haneda in 1925.

For this reason, 2025 is marked as the centenary of Khitan scriptology. Within the framework of cooperation between the Institute of Mongolian Studies of Inner Mongolia University and the Department of Mongolian Language and Linguistics of the National University of Mongolia, this volume presents 17 newly prepared articles by scholars in the field.

Over the past century, research in Khitan scriptology has made significant contributions to the study of Mongolian script history, the history of the Mongolian language, historical grammar, dialectology, and original writing systems. The articles in this issue reflect both the historical development and current trends of this independent area of research.

To ensure consistency and facilitate future electronic distribution, contributors are kindly requested to follow the journal's publication guidelines when submitting their work. Comments and suggestions regarding *Mongol Sudlal* are welcome and may be sent to the editorial address.

Editorial Board

Submissions and Instructions for Authors

For submissions, instructions for authors and any related questions, please contact journal editors via journal_mongolstudies@num.edu.mn and check the instructions at the Department of Mongolian Language and Linguistics, National University of Mongolia and journal website <https://journal.num.edu.mn/ms>

The journal publishes 1-2 issues annually with additional special issues since 1946.

DOI: 10.22353/ms

ISSN: 1997-1826 (print)

E-ISSN: 3079-8965 (online)

Authors retain copyright and grant the journal right of first publication with the work simultaneously licensed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 License that allows others to share the work with an acknowledgment of the work's authorship and initial publication in this journal.